

Okuma Güçlüğü Çeken Öğrencilerin Okuma Becerisinin Geliştirilmesine Yönelik Bir Çalışma: Bir Eylem Araştırması *

A Study, Intended to the Improvement of Students' Reading Skills Those Suffer From Reading Difficulty: An Action Research

Mehmet Fatih DOĞUYURT *
Sibel Bilgin DOĞUYURT **

Öz :

Bu çalışmada, okuma güçlüğü çeken ilkökul üçüncü sınıfta okuyan “B.S” ve “B.A” adlı öğrencilerin kelime tanıma ve okuma becerisini geliştirmeye yönelik olarak “Paragrafın Önceden Dinlenmesi Stratejisinin (Listening Passage Preview Strategy)” ve “3P (Pause, Prompt, Praise) metodunun” katkısı incelenmiştir. Bu çalışmada, eylem araştırması deseni kullanılmıştır. Bu çalışma, 2014-2015 eğitim-öğretim yılında Sivas/Akıncılar ilçesinde gerçekleştirilmiştir. Her bir çalışma yaklaşık olarak 2 ders saati sürmüştür ve toplamda 126 ders saatine ulaşmıştır. Çalışmanın sonunda “B.S” nin okuma ve anlama düzeyi “Endişe Düzeyinden” “Bağımsız Düzeye” ve “B.A”nın okuma ve anlama düzeyi “Endişe Düzeyinden” “Öğretim Düzeyine” yükselmiş ve okuma alanındaki yetersizliklerinde iyileşmeler görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Okuma Güçlüğü, Paragrafın Önceden Dinlenmesi Stratejisi, 3P Metodu, Eylem Araştırması

Abstract :

In this study, the contribution of “Listening Passage Preview Strategy and 3Ps Method (Pause, Prompt, Praise) has been researched for the improvement about the word recognition and reading skills of two 3rd grade primary school students

* Bu çalışma Eğitim Reformu Girişimi tarafından 11 Nisan 2015 tarihinde Sabancı Üniversitesi'nde düzenlenen 12. Eğitimde İyi Örnekler Konferansı'nda sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

** Mehmet Fatih Doğuyurt, Sınıf Öğretmeni, Akıncılar 80. Yıl İlkokulu, Sivas, doguyurtfatih@hotmail.com

** Sibel Bilgin Doğuyurt, Rehber Öğretmen, Akıncılar Türk Telekom Ortaokulu, Sivas, pdr.uzm.sibel@hotmail.com

named B.S. and B.A. In this research, action research pattern has been used. This study has been carried out in Akıncılar district of Sivas province in 2014-2015 educational academic year. Each study lasted about 2 lesson hours and totally, it reached to 126 lesson hours. At the end of the study, "B.S.'s" reading and comprehending level has been risen up to "Free Level" from "Anxiety Level" and "B.A.'s" reading and comprehending level has been risen up to "Instruction Level" from "Anxiety Level" and as a result some progress/improvement has been seen in their deficiencies about reading.

Keywords: Reading Difficulty, Listening Passage Preview Strategy, 3P Method, Action Research.

Giriş

Değişimlerin çok hızlı olduğu çağımızda bireyin çağa ayak uydurması muhakkak ki iyi bir okuma becerisi ile gerçekleşecektir. İnsanın eğitim hayatı boyunca en önemli kazanımlarından biri okuma alışkanlığıdır. Razon (1980) okumayı; yazıyı, sözcükleri, cümleleri, noktalama işaretlerini görme, algılama ve kavrama olarak tanımlarken, Özdemir (1987) okumayı; basılı sembolleri anlamlandırmak için zihnimizin, göz ve seslendirme organlarıyla birlikte yaptığı bir etkinlik olarak tanımlamıştır. Demirel (2004) ise bu karmaşık süreci, bilişsel davranışlarla psiko-motor becerilerin ortak çalışması ile yazılı sembollerden anlam çıkarma etkinliğini olarak tanımlamıştır. Kısaca okuma etkinliği; bir yazıdaki sembolleri tanıma, seslendirme ve anlamlandırma olarak tanımlanabilir (Çaycı ve Demir, 2006). Okuma, bireyin tüm eğitim-öğretim hayatı boyunca elde etmesi planlanan kazanımların ön şartı ve temelidir. Bu yüzden okumanın sadece Türkçe dersi ile sınırlı tutulması düşünülemez. Etkili ve akıcı okuma beraberinde anlama becerisini de getirecek ve bireyin tüm derslerinde başarı sağlamasına katkıda bulunacaktır.

Çağdaş hayat ve uygarlık, büyük ölçüde okuma ve yazmaya dayanmaktadır. Hızlı, doğru, anlayarak ve eleştirerek okuma; günümüzde insanlardan beklenen bir okumadır (Şenol, 1999). Okuma, sadece kelimelerin peş peşe söylendiği pasif bir faaliyet değildir. Okuyucu metindeki bilgileri alıp bunları kendi bilgi, düşünce ve amaçlarına göre yoğurur (Sidekli ve Yaygın, 2005). Deneyimli eğitimciler ve araştırmacılar okuma sürecinde dil kullanımının çok yönlü ve karmaşık olduğu konusunda hemfikirdirler. Çünkü okuma, eğitim materyallerinden fayda sağlamaya yönelik olarak, sıkıca dokunmuş çeşitli becerilerin oluşturduğu bir kilim gibidir (Schoenbach, Braunger, Greenleaf ve Litman, 2003). Bundan dolayı okuma karmaşık zihinsel bir süreçtir (Schoenbach ve diğerleri, 2003; Güneş, 2009). Bu süreç içinde okuma becerisinin kazanılmasında çocukların belli bir çoğunluğu zorlanmakta ve okuma güçlüğü yaşamaktadır. (Joshi, Dahlgren ve Boulware-Gooden, 2002).

Milli Eğitim Bakanlığı, Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği'ne göre *özel öğrenme güçlüğü olan birey*, "dili yazılı ya da sözlü anlamak ve kullanabilmek için gerekli olan bilgi alma süreçlerinin birinde veya birkaçında ortaya çıkan ve din-

leme, konuşma, okuma, yazma, heceleme, dikkat yoğunlaştırma ya da matematiksel işlemleri yapma güçlüğü nedeniyle özel eğitim ve destek eğitim hizmetine ihtiyacı olan birey” olarak tanımlanmaktadır (MEB, 2012). Özel öğrenme güçlüğü içerisinde yer alan okuma güçlüğü; sesi doğru tanıma ve çözümleme, akıcı okuma, okuduğunu anlama, yeterli kelime hazinesine sahip olma gibi gerekli okuma becerilerinden herhangi birinin kazanılmamış olmasından dolayı bireyin okuma sırasında yaşadığı güçlükler olarak tanımlanmaktadır (Özsoy, 1984).

Cain (2010)’a göre okuma güçlüğüne sahip öğrenciler şu özellikleri taşımaktadırlar.

- Okuma ve okuma çalışmalarından hoşlanmazlar.
- Sınıf içinde sesli okuma yapmaktan çekinirler.
- Akıcı okuyamazlar. Okuma hızları oldukça düşüktür.
- Okuma becerileri çok yavaş gelişme gösterir.
- Okumanın yanında yazım ve anlama yetenekleri de zayıftır.
- Okudukları metinleri anlatmakta sıkıntı yaşarlar.
- Sınıf içerisinde verilen yönergeleri takip edemezler.

Öğrencilerin okuma yazmasındaki eksiklikleri telafi etme durumu üçüncü sınıftan sonra engellenir. Çünkü üçüncü sınıfta zayıf okuyan öğrencilerin yaklaşık olarak yüzde 74’ü dokuzuncu sınıfta da zayıf okuyan öğrenciler olarak adlandırılmaya devam ederler (Talada, 2007). Bu durum da öğrencinin akademik başarısını olumsuz yönde etkileyecek ve öğrencinin eğitim hayatı boyunca başarısız bir öğrenci olarak adlandırılmasına sebep olacaktır. Okullarda okuma güçlüğüne sahip olan öğrencilerin azımsanmayacak sayıda olmasına rağmen alandaki kaynaklara bakıldığında teşhis ve giderici süreçlerin halen etkisiz biçimde kullanıldığı görülmektedir (Royer ve Sinatra, 1994). Öğrencilerin bu durumlarına müdahale etme ve sorunlarını çözme işlemine ilköğretimin ilk yıllarından itibaren başlaması gerekir. Aksi takdirde öğrencilerin yaşamları boyunca okuma güçlüğünden kaynaklanan sorunlarla mücadele etmesi gerekebilir (Sidekli ve Yangın, 2005).

Öğrencinin tüm eğitim hayatını etkileyen bu karmaşık sürecin gelişimini olumsuz etkileyen birçok faktör mevcuttur. Bu faktörlerden birisi de okuma esnasında yapılan sesli okuma hatalarıdır. Bu okuma hatalarını Akyol (2003); ters çevirmeler, atlayıp geçmeler (bırakma ve ekleme yapma) ve tekrarlar şeklinde ana başlıklar altında gruplamıştır. Bu yanlışlar ve nedenleri aşağıda açıklanmıştır.

Atlayıp Geçmeler (Bırakmalar) ve Eklemeler: Okuma yaparken, genel olarak eklemeler daha az yapılmakta ve okunan metnin anlamını pek fazla bozmamaktadır. Eklemeler çok fazla olmuyor ve okunan metnin anlamını bozmuyorsa endişelenecek bir durum yoktur. Gereğinden fazla ve anlamsız eklemeler yapılıyorsa öğrencinin dikkati çekilmelidir. Bunun yanı sıra bırakmalar kelimenin tamamında,

hecde veya harflerde yapılabilir. Bu tür yanlışlıklar dikkatsizlikten, kelime ve harf tanıma yetersizliğinden ve çok hızlı okumaktan kaynaklanabilir.

Ters Çevirmeler: Çocuklar arasında özellikle de okumaya yeni başlayan birinci sınıflarda en çok görülen hatalardan biridir. Öğrenci ya harfleri “d” yerine “b” gibi ya da kelimeleri “ev” yerine “ve” gibi ters çevirmektedir. Bu hatalar okuma öğrenirken meydana gelir ve zamanla ortadan kaybolur. Ancak devam eden durumlarda yön çalışmaları yaparak bu durum önlenmeye çalışılır.

Tekrarlar: Tekrarların en önemli nedeni yetersiz kelime tanıma becerisidir. Çocuk kendi düzeyindeki bir materyali okurken çok tekrar yapıyorsa bir alt düzeye inilmelidir. Eğer o okumalarda tekrar sayısı azalıyorsa bu durum kelime tanıma problemi ile ilişkilidir. Kolay materyal verilince tekrarlamalar değişmiyorsa ortada daha ciddi problemler vardır. Bu alışkanlığı gidermek için okuma yaptırılırken, kelimelere işaret ettirilerek okuma yaptırılabilir. Küçük bir kartla her okunan kelimenin üstü kapatılarak okuma yaptırılabilir. Ayrıca, koro şeklinde, teyp eşliğinde, tekrarlayıcı ve eko okumalar yaptırılabilir.

Okuma güçlükleri olan çocukların eğitimi ile görevli olan uzmanın ilk görevi, çocuktaki kusurların nedenlerini belirlemektir. İkinci görevi de çocuğun en az gelişmiş olan yeteneklerini saptamaktır. Uzman bu iki işi yerine getirdikten sonra öğrencideki okuma güçlüğüne gidermek için uygun olan yöntemi seçebilir ve programı uygulayabilir. Uygulayacağı program ise çocuğun gelişim düzeyine göre hazırlanmalıdır (Razon,1982). Literatürde okuma alanında yaşanan öğrenme güçlüklerini gidermeye yönelik, birçok akıcı okuma stratejisi geliştirilmiş ve bu stratejilerin etkililiğini değerlendirmeye yönelik birçok çalışma yapılmıştır. Bu stratejiler arasında en önemlileri, tekrarlayıcı okuma, eko okuma, ahenkli okuma ve eşli okumadır (Yüksel, 2010). Belirtilen bu stratejilerin dışında bireyin okuma güçlüklerini gidermek için birçok strateji vardır. Bu çalışmada “B.A” ve “B.S” nin okuma alanındaki sorunlarını çözüme kavuşturmak amacıyla “3P (Pause, Prompt, Praise – Duraksama, Yönelme, Övme) Metodu” ile “Paragrafın Önceden Dinlenmesi Stratejisi (Listening Passage Preview Strategy)” kullanılmıştır.

Dağ (2010), 3P metodunu, birebir öğrenme programlarından biri olarak tanımlamış ve bu metodun öğretmen, ebeveyn ya da akranlardan herhangi biriyle bire bir uygulanabileceğini söylemiştir. *Yöntemin* iki temel unsuru vardır. Birincisi, uygun okuma materyalinin sağlanması; diğeri ise, öğreticinin öğrenciye “duraksama, yönelme ve övme” şeklinde verdiği dönüttür. Duraksama (pause) evresinde, bağlama uygun olan kelimeyi bulması ve hatasını düzeltmesi için öğrenciye yeterli zaman verilmektedir. Öğrenci, beş saniyelik bir duraklama sonrasında hatasını düzeltemezse ya da hata yaparsa bir sonraki aşama olan yönelme aşamasına geçilir. Bu aşama, cevabı direkt vermeksizin ipuçları sunarak ve kendini düzeltmesi için fırsat tanıyarak çözümlemesine yardım etmeyi kapsayan bir aşamadır. Son aşama olan övme aşaması ise, uygun okuma davranışının sözel övgü ile desteklenmesi sürecini kapsar (Burns, 2006; Akt Dağ,2010). Bu metodun asıl amacı öğrencinin karmaşık olan okuma sürecinde kendi hatalarını tespit etmesi ve bu hataları

kendisinin düzeltilmesine yardım edilmesidir. Öğretmen veya uygulayıcı bu metotta yönlendirici olarak görev almakta, öğrencilerin hatalarının farkına varmasına uygun yönergelerle yardım etmekte ve öğrencinin hatasını tespit edip düzeltmesi halinde *sözel övgüler vererek kazanılan davranışın pekiştirmesini sağlamaktadır. Bu metot ile öğrencinin kendine güveni yerine gelecektir.*

Okuma güçlüğü yaşayan öğrencilerin okuma problemlerini çözmek için kullanılan diğer bir strateji ise paragrafın önceden dinlenmesi stratejisidir. Bu stratejide uzman okuyucunun metnin bir bölümünü sesli okuması sırasında öğrencinin sessiz bir şekilde dinlemesi ve ardından aynı bölümü sesli olarak okuması, gerektiğinde düzeltici geribildirim alması şeklindedir ve bu strateji beş aşamada uygulanabilir (Rose, T.L., & Sherry, L., 1984, Van Bon, W.H.J., Bokseveld, L.M., Font Freide, T.A.M., & Van den Hurk, J.M., 1991, Akt *Yüksel*, 2010).

1. Dikkat dağıtıcı şeylerden arındırılmış sessiz bir odada öğrenci ile birlikte oturularak, seçilen okuma metnini birlikte rahatça okuyabilecek şekilde pozisyon alınır.
2. *Öğrenciye, o sessiz bir şekilde takip ederken metnin bir bölümünün önce sesli olarak kendisine okunacağı, sonra aynı kısmı kendisinin sesli olarak okuyacağı anlatılır.*
3. Metnin bir bölümü (yaklaşık 2 dakika boyunca) sesli olarak okunurken öğrenci sessiz bir şekilde takip eder. Eğer küçük yaştaki bir öğrenciyle çalışılıyorsa öğretici parmağıyla öğrencinin takip etmesine yardım eder.
4. Okuma durdurulur ve öğrenciye okumaya başlaması, takıldığı kelimelerde kendisine yardım edileceği söylenir. Eğer 3-5 sn boyunca herhangi bir kelimeyi okuyamazsa kelimenin doğru okunuşu söylenir ve okumaya devam etmesi sağlanır.
5. Seçilen metin bitinceye kadar 3. ve 4. adımlar tekrarlanır

Araştırmanın Amacı ve Önemi

Bu çalışmanın amacı, herhangi bir engeli olmamasına rağmen (bedensel, zihinsel, işitsel ve görsel) okuma güçlüğü çeken ilkokul üçüncü sınıfta okuyan iki öğrencinin kelime tanıma ve okuma becerisini geliştirmeye yönelik olarak "Paragrafın Önceden Dinlenmesi Stratejisinin (Listening Passage Preview Strategy)" ve "3P (Pause, Prompt, Praise) metodunun" katkısı incelemektir. Bu çalışma sırasında yapılan uygulamaların, okuma güçlüğü yaşayan öğrencilerin bu problemlerini gidermede öğretmenlere rehber olacağı, ayrıca bu konuda çalışma yapmak isteyen araştırmacılar için örnek teşkil edeceği düşünülmektedir.

Yöntem

Bu araştırma, araştırmacının öğretmeni olduğu sınıfta, okuma alanında günlük yaşayan iki öğrencisi üzerinde gerçekleştirdiği bir eylem araştırmasıdır. Eylem araştırması, bir okulda çalışan yönetici, öğretmen, eğitim uzmanı veya diğer tür kuruluşlarda çalışan mühendis, yönetici, planlamacı, insan kaynakları uzmanı gibi bizzat uygulamanın içinde olan kişiler tarafından uygulanır. Uygulayıcının doğrudan kendisinin ya da bir araştırmacı ile birlikte gerçekleştirdiği ve uygulama sürecine ilişkin sorunların ortaya çıkarılması ya da hali hazırda ortaya çıkmış bir sorunu anlama ve çözmeye yönelik veri toplama ve analiz etmeyi içeren bir araştırma yaklaşımıdır (Yıldırım ve Şimşek, 2005). Bu çalışmada; “Paragrafın önceden dinlenmesi stratejisinin (Listening Passage Preview Strategy)” ve “3P (Pause, Prompt, Praise) metodunun okuma güçlüğünün giderilmesinde katkısı nedir?” sorusuna yanıt aranmaktadır.

Veri Toplanma Aracı

Araştırma verilerinin toplanmasında; öğrencilerin okuma alanında yaşadığı problemleri tespit etmek için Akyol (2006) tarafından Haris ve Sipay (1990), Ekwall ve Shanker (1988) ve May’den (1986) uyarlanan; “Yanlış Analizi Envanteri” kullanılmıştır. Yanlış analizi envanteri, okuyucuların bireysel olarak okuma ve okuduğunu anlama düzeyini belirlemeye çalışmaktadır. Sesli okuma sırasında yapılan hatalarla, kelime ve ses bilgisini (şekil-ses ilişkilendirme becerisi), sessiz olarak metin okunduktan sonra da sorularla anlama becerisi düzeyini belirlemeye çalışmaktadır. Anlama ve kelime tanımada ne tür hatalar yapıldığı konusunda envanter bilgilendiricidir. Bu envanter standartlaştırılmış bir test değildir ve üç tür okuma düzeyi tespit etmektedir (Akyol, 2006): Bunlar;

a) Serbest Düzey: Çocuğun öğretmen ya da başka bir yetişkinin yardımına ihtiyaç duymadan düzeyine uygun materyalleri okuması ve anlamasını ifade eder.

b) Öğretim Düzeyi: Çocuğun öğretmen veya bir yetişkinin desteğiyle istenilen şekilde okuma ve anlamasını ifade eder.

c) Endişe Düzeyi: Çocuğun okuduğunun çok azını anladığı ve/veya pek çok okuma yanlışları yaptığı düzeyi ifade eder.

Seslendirme ve ortam ölçeklerine göre öğrencinin verdiği cevaplar ile soru ölçeğinin değerlendirilmesinde basit ve derinlemesine anlama soruları analiz edilmiştir. Öğrencinin her bir ölçekten (ortam-seslendirme- soru ölçekleri) aldığı puanların toplamının yüzdesi bulunup bu değerler toplanmış ve öğrencinin “endişe”, “öğretim” veya “serbest düzeylerden hangi okuma düzeyinde olduğu belirlenmiştir. Bunun neticesinde elde edilen toplam sonuç; 180 ve daha düşük ise, endişe düzeyindedir. 180-240 arası ise, öğretim düzeyindedir. 240 ve daha yukarı ise, serbest düzeydedir (Fidan ve Akyol; 2011).

Katılımcılar

Bu çalışma, 2014-2015 öğretim yılında Sivas/Akıncılar ilçe merkezindeki taşımali eğitim merkezi olan Akıncılar 80. Yıl İlkokulu'nun 3. sınıfında okuyan ve okuma güçlüğü yaşadığı, uzmanlar tarafından da belirlenen iki öğrenci ile gerçekleştirilmiştir. Ailelerin sosyo ekonomik düzeyi ve eğitim düzeyi (anne ve baba ilkokul mezunu) düşüktür. Anneleri ev hanımı babaları çiftçidir. Öğrenciler, Akıncılar'a bağlı köylerden gelmektedir. Etik açıdan çalışmada öğrencilerin isimleri açıkça verilmemiş, bunun yerine öğrencilerin ad ve soyadlarının baş harfleri kullanılmıştır. Çalışmaya başlamadan önce öğrenci velilerinden ve okul idaresinden gerekli izinler alınmış ve bu doğrultuda çalışma uygulanmıştır.

Uygulama Süreci

Araştırma için seçilen "B.A" ve "B.S" isimli öğrenciler 3. sınıf öğrencisi olmalarına rağmen seviyeleri oldukça geri durumdaydı. Sınıf içerisinde derse katılımları diğer öğrencilere kıyasla oldukça düşük olan bu öğrenciler özellikle okuma metinlerinde sesli okuma yapmaktan kaçınıyorlardı. "B.A" ve "B.S" nin okuma seviyelerini tespit etmek için "Yanlış Analizi Envanteri" uygulanmış ve öğrencilerin her ikisinin de endişe düzeyinde olduğu tespit edilmiştir. "B.A" ve "B.S" okuduğu metinleri çok yavaş okuyor, kelimeler arasında uzun duraksamalar yapıyordu. Ayrıca her iki öğrencide okuma sırasında kelimeleri atlıyor, kelimeleri okuyamıyor ya da ilk harfini okuyup geri kalanını tahmin etmeye çalışıyorlardı. Her iki öğrencide de okuma sırasında sık sık kelime ya da hece tekrarları yaptığı gözlemlenmiştir.

Araştırma, okuma güçlüğü çeken öğrencilerin sınıf öğretmeni tarafından 2014-2015 eğitim-öğretim yılında yürütülmüş ve 12 haftalık süreci kapsamıştır. Her bir çalışma yaklaşık olarak 2 ders saati sürmüş ve toplamda 126 ders saatine ulaşmıştır. Çalışmaya başlamadan önce ve çalışma bittikten sonra öğrencilerin okuma performansları video ile kayıt altına alınmıştır. Çalışma okul ortamında uygulanmış, serbest etkinlik dersi, oyun ve fiziki etkinlik dersi veya öğrencilerin taşımali eğitim görmesinden dolayı öğle araları kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Araştırmada kullanılan yazılı materyaller ise Özgün Yayınları Türkçe 2. ve 3. sınıf ders kitaplarından elde edilen metinler ve MEB tavsiyeli hikâye kitaplarıdır. Metinler ile ilgili sorular birinci yazar tarafından hazırlanmıştır. Öğrenciler ile yapılan işlem şu şekilde özetlenebilir:

Öğrencinin dikkati dağıtmayacak bir ortam oluşturulmuştur.

Öğrenciye, o sessiz bir şekilde takip ederken metnin bir bölümünün önce sesli olarak öğretmen tarafından okunacağı, sonra aynı kısmı kendisinin sesli olarak okuyacağı anlatılmıştır. Metnin bir bölümü sesli olarak okunmuş uygulamaya alınan öğrenci ise sessiz olarak takip etmiş ve okunan metni dinlemiştir.

Okuma durdurulmuş ve öğrenciye okumaya başlaması, takıldığı kelimelerde kendisine yardım edileceği söylenmiştir. Eğer 3-5 saniye boyunca herhangi bir kelimeyi okuyamadığında veya yanlış okuma yaptığında, uygun olan kelimeyi bulması ve hatasını düzeltmesi için öğrenciye yeterli zaman verilmiştir. Öğrenci, beş saniyelik bir duraklama sonrasında hatasını düzeltemediğinde ya da tekrar hata yaptığında bir sonraki aşama olan yöneltme aşamasına geçilmiştir. Bu aşamada, cevap direkt verilmemiş ipuçları sunarak ve kendini düzeltmesi için fırsat tanıyarak çözümlemesine yardım edilmiştir. Öğrenci uygun okuma davranışını gösterdiği zaman sözel övgü ile desteklenmiştir.

Okuma sonrasında öğrencinin okuduğu metni anlatması istenmiş ve hazırlanan sorular yaptırılmıştır.

Bulgular ve Yorum

“B.A” ve “B.S” nin okuma ve anlama hatalarının tespit etmek ve ön test olarak kullanmak üzere öğrencilerin kendi sınıf seviyesinden bir aşağı sınıf seviyesinde (2. sınıf) okuma parçaları seçilerek okutulmuştur. Seçilen okuma parçaları “B.A” için “Yüzme Bilmeyen Balık” ve “B.S” için “Maymunun Okuma Merakı” isimli ikinci sınıf seviyesinde okuma parçalarıdır. Öğrenciler okurken araştırmacılar okuma sürecine hiçbir müdahale yapmadan okumayı kayıt altına almış ve sonuçlar aşağıdaki tabloda özetlenmiştir.

Tablo 1. Uygulama Öncesinde Öğrencilerin Okuma Hataları, Hata Sayısı, Ortam Ölçeği, Seslendirme Ölçeği, Soru Ölçeği Değerleri

Öğrenci	Okuma Hataları	Hata Sayısı	Ortam Ölçeği	Seslendirme Ölçeği	Soru Ölçeği	Toplam Puan	Düzye
B.S	Hata Türü		65	78	27	170	ENDİŞE
	Sözcük Atlama	1					
	Tekrar	4					
	Duraksama	1					
B.A	Yanlış Okuma	17	55	70	36	161	ENDİŞE
	Sözcük Atlama	2					
	Sözcük Ekleme	1					
	Telaffuz	1					
B.A	Tekrar	1	55	70	36	161	ENDİŞE
	Duraksama	2					
	Yanlış Okuma	26					

Tablo 1'e bakıldığında yanlış analizi envateri sonuçlarına göre her iki öğrencinin de endişe düzeyinde olduğu tespit edilmiştir. Okuma hatalarının her iki öğrenci içinde daha çok yanlış okuma şeklinde gerçekleştiği görülmüştür. Yanlış okumanın

altında yatan nedenler incelendiğinde kelimeyi tanıyamama ve kelimenin baş harfini okuyup geri kalanı tahmin ederek okumadır. Kelimeleri doğru okunamaması da metnin doğru olarak anlaşılmasını engellemektedir. “B.S” nin yapılan ilk okuma sonuçlarına dayalı olarak ortam ölçeği sonucu % 65, seslendirme ölçeği %78, soru ölçeği %27 olarak tespit edilmiştir. “B.A” nın ilk okuma sonuçları ise; ortam ölçeği % 55, seslendirme ölçeği %70, soru ölçeği %36 olarak tespit edilmiştir. Öğrencilerin ölçeklerden elde ettiği puanların toplamı B.S için 170, B.A için 161 olarak bulunmuştur.180 puandan küçük olduğu için öğrenciler (2. Sınıf düzeyinde) endişe düzeyinde bulunmaktadır. Bu sonuçlar her iki öğrencinin de okuma ve anlamaya ilişkin ciddi problemler yaşadığının bir göstergesi olarak kabul edilebilir.

Tablo 2. Uygulama Sonrasında Öğrencilerin Okuma Hataları, Hata Sayısı, Ortam Ölçeği, Seslendirme Ölçeği, Soru Ölçeği Değerleri

Öğrenci	Okuma Hataları	Hata Sayısı	Ortam Ölçeği	Seslendirme Ölçeği	Soru Ölçeği	Toplam Puan	Düzye
B.S	Hata Türü		76	88	85	249	BAĞIMSIZ
	Sözcük Atlama	1					
	Tekrar	4					
	Duraksama	1					
	Yanlış Okuma	17					
B.A	Sözcük Atlama	2	70	84	69	223	ÖĞRETİM
	Sözcük Ekleme	1					
	Telaffuz	1					
	Tekrar	1					
	Duraksama	2					
	Yanlış Okuma	26					

“B.A” ve “B.S” nin okuma ve anlama hatalarının giderilmesine yönelik 12 haftalık süreç içerisinde Paragrafın önceden dinlenmesi stratejisi (Listening Passage Preview Strategy)” ve “3P (Pause, Prompt, Praise) metodu uygulayarak çeşitli okuma çalışmaları yapılmıştır. Yapılan bu çalışmaların sonunda her iki öğrenci içinde 3. Sınıf seviyesinde olan “Keloğlan” isimli okuma parçası son test olarak kullanılmış ve öğrencilerin okuma ve anlama hatalarına ilişkin bulgular Tablo 2’de verilmiştir. Tablo 2 incelendiğinde her iki öğrencinin de 12 hafta sonunda okuma ve anlama problemleri ile ilgili, çalışmalara başlandığındaki durumlarına göre oldukça ilerleme gösterdikleri görülmektedir. “B.S” nin endişe düzeyinden bağımsız düzeye, “B.A” nın ise endişe düzeyinden öğretim düzeyine ulaştığı tespit edilmiştir. Dikkati çeken bir bulguda her iki öğrencinin de soru ölçeğinde başarı düzeylerinin arttığıdır. “B.S” nin soru ölçeği puanı % 84 ve “B.A” nın soru ölçeği puanı ise %80

gibi oldukça üst düzeye çıktığı görülmektedir. Bu noktadan hareketle uygulanan yöntemlerin ve okuma çalışmalarının gayet etkili olduğu söylenebilir. Buna ilave olarak öğrencilerin okuma güçlüklerinin giderilmesi anlama problemlerinin de büyük ölçüde çözüldüğünün göstergesidir.

Tartışma ve Sonuç

Bu araştırma, akıcı okuma yöntemlerinden 3P (Pause, Prompt, Praise) metodu ile “Paragrafın Önceden Dinlenmesi Stratejisinin (Listening Passage Preview Strategy)” ilkökul üçüncü sınıf öğrencisi olan “B.S” ve “B.A” adlı öğrencilerin okuma ve anlama becerileri üzerindeki etkilerini tespit etmek amacı ile gerçekleştirilmiştir. Uygulama öncesinde, öğrencilerin seviyelerini tespit etmek için okutulan metinlerde öğrencilerin en fazla yanlış okuma hatası yaptıkları tespit edilmiştir. Bu hatalarının temel sebebi de dikkatsizlik, kelime tanımadaki yavaşlık ya da kelimeyi tanıyamama ve kelimenin baş harfini okuyup geri kalanını tahmin ederek okuma şeklinde olduğu saptanmıştır. Buna ilave olarak her iki öğrenci de noktalama işaretlerine, vurgu ve tonlamalara dikkat etmeden okudukları ve okuma etkinliklerine karşı isteksiz bir tavır sergiledikleri görülmüştür.

Çalışmadan elde edilen bulgular, uygulanan stratejilerin okuma ve anlama becerilerini geliştirmede etkili olduğunu göstermiştir. Kullanılan stratejiler okuma güçlüğü çeken “B.S” ve “B.A” nın hem okuma hatalarını azaltmış hem de okuma düzeylerini yükseltmiştir. Her iki öğrencinin okuma düzeyi ön testte “Endişe Düzeyinde” iken, 126 saatlik çalışmanın sonunda yapılan son uygulamada “B.S” nin okuma düzeyi “Bağımsız Düzeye”, “B.A” nın okuma düzeyi ise “Öğretim Düzeyine” yükselmiştir. Okuma seviyelerindeki bu artış aynı zamanda öğrencilerin okuduğu metinleri anlama düzeylerini de geliştirmiştir. Her iki öğrencinin uygulama sonunda soru ölçeği puanlarına bakıldığında bu artış görülecektir. Bu araştırmanın sonuçlarına benzer şekilde; Dağ (2010), Yüksel (2010) ve Ekiz, Erdoğan ve Uzuner (2012)’in 3P metodunun veya paragrafın önceden dinlenmesi stratejisinin okuma ve anlama düzeylerine katkısını inceledikleri araştırmalarda, bu yöntemlerin öğrencilerin okuma ve anlama becerilerini arttırdığını belirtmişlerdir.

Okuma güçlüğü çeken öğrencilerin problemlerine ne kadar erken müdahalede bulunulursa o kadar başarılı olunacaktır. Problemin devam etmesi hâlinde bir alışkanlık hâlini alacak ve öğrencinin akademik başarısı, psikolojik, sosyal ve duyuşsal gelişimi olumsuz etkilenecektir (Dağ, 2010). Öğretmenler, iyi gözlem yaparak okuma güçlüğü çeken öğrencileri tespit etmeli ve bu öğrencilerin problemlerini gidermek için uygun programlar hazırlayarak okuma ve anlama problemlerine en erken şekilde müdahale etmelidir. Bu noktadan hareketle görevde bulunan sınıf öğretmenlerinin okuma güçlüğü çeken öğrencilerin problemlerini nasıl gidermesi gerektiğine yönelik kapsamlı hizmet içi eğitimlere alınabilir. Buna ek olarak eğitim fakültelerinin sınıf öğretmenliği bölümlerinde bu konuya ait bir ders konulabilir. Böylece öğretmenlerin hem bu konuya karşı farkındalıkları artırılabilir hem de bilgi sahibi olmaları sağlanabilir.

Kaynakça

- AKYOL, H. (2003). “**Türkçe İlkokuma ve Yazma Öğretimi**”, Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık.
- AKYOL, H. (2006). “**Türkçe İlkokuma Yazma Öğretimi**”, Ankara: Pegema Yayıncılık.
- CAİN, K. (2010). “**Reading Development and Difficulties**”, United Kingdom: BPS
- ÇAYCI, B. ve DEMİR, M. K. (2006). Okuma ve anlama sorunu olan öğrenciler üzerine karşılaştırmalı bir çalışma. **Türk Eğitim Bilimleri Dergisi**, 4, 437-456.
- DAĞ, N. (2010). Okuma güçlüğünün giderilmesinde 3p metodu ile boşluk tamamlama (cloze) tekniğinin kullanımını üzerine bir çalışma. **Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi**, 11(01), 063-074.
- DEMİREL, Ö. (2004). “**Türkçe Öğretimi**”, Ankara: Pegem Yayınları.
- EKİZ, D., ERDOĞAN, T. ve UZUNER, F. G. (2012). Okuma Güçlüğü Olan Bir Öğrencinin Okuma Becerisinin Geliştirilmesine Yönelik Bir Aksiyon Araştırması. **Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**, 11(2), 111-131.
- FİDAN, N. K. ve AKYOL, H. (2011). Hafif düzeyde zihinsel öğrenme güçlüğü olan bir öğrencinin okuma ve anlama becerilerini geliştirmeye yönelik nitel bir çalışma. **Kuramsal Eğitimbilim**, 4 (2), 16-29.
- GÜNEŞ, F. (2009). “**Hızlı Okuma ve Anlamı Yapılandırma**”, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- JOSHİ, R. M., DAHLGREN, M. ve Boulware-GOODEN, R. (2002). Teaching Reading In An Inner City School Through A Multisensory Approach. **Annals Of Dyslexia**, 52, 229-242.
- MEB(2012). Özel eğitim hizmetleri yönetmeliği. “http://orgm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2012_10/10111226_ozel_egitim_hizmetleri_yonetmeliği_son.pdf” adresinden 20/02/2016 tarihinde edinilmiştir.
- ÖZSOY, Y. (1984). Okuma yetersizliği. **Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**, (1), 17-20
- RAZON, N. (1980). Okuma bozuklukları ve nedenleri. **Pedagoji Dergisi**, 1.
- RAZON, N. (1982). Okuma güçlükleri. **Eğitim ve Bilim**, 39, 11-8.
- ÖZDEMİR, E. (1987). “**İlkokul öğretmenleri için Türkçe öğretimi kılavuzu**”, İstanbul: İnkılap Kitapevi.
- SİDEKLİ, S. ve YANGIN, S. (2005). Okuma güçlüğü olan öğrencilerin okuma becerilerinin geliştirilmesine yönelik bir uygulama. **Atatürk Üniversitesi Kazım**

Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi, (11), 393-413.

SCHOENBACH, R., BRAUNGER, J., GREENLEAF, C. ve LİTMAN, C. (2003). Apprenticing Adolescents to Reading in Subject-Area Classrooms. **Phi Delta Kappan**, 85(2), 133-138.

ŞENOL, M. (1999). Okuma yazma öğretiminin tasviri bibliyografyası. **Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü**, Afyon.

TALADA, J.A. (2007). The Relationship Between Oral Reading Fluency and Comprehension. **Unpublished PhD's thesis Liberty University**.

ROYER, J. M. and SİNATRA, G. M. (1994). "A Cognitive Theoretical Approach to

Reading Diagnostics". NY: Plenum Publishing Corporation.

YÜKSEL, A. (2010). Okuma güçlüğü çeken bir öğrencinin okuma becerisinin geliştirilmesine yönelik bir çalışma. **Kuramsal Eğitimbilim**, 3 (1), 124-134.

YILDIRIM, A. ve ŞİMŞEK, H. (2005). **Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri**, Ankara: Seçkin Yayıncılık.